

TISHNING ANATOMIK FIZIOLOGIK TUZILISH.

Ilmiy rahbar – **Sattorova D. S**
Buxoro innovatsion tibbiyot instituti umum
ta'lim va fundamental fanlar kafedrası asistentsi.

Ismoilov Asadbek Erkin o'g'li.
Buxoro innovatsion tibbiyot instituti
Stomatologiya fakulteti 1-bosqich talabasi.

Djurayeva Mohinur Fatullo qizi.
Buxoro innovatsion tibbiyot instituti
Stomatologiya fakulteti 1-bosqich talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz tishning ajoyib tuzilishini, jumladan, uning turli qatlamlarini, funktsiyalarini va har bir komponentning og'izning umumiy salomatligida qanday rol o'ynashini o'rganamiz. Tishning emal, dentin va pulpadan tortib, ildizlari, periodontal ligamentlari va atrofidagi to'qimalarigacha tishning har bir qismi uning mustahkamligi, barqarorligi va hayotiyeligini ta'minlashda muhim vazifani bajaradi.

Kalit so'zlar: tish, dentin, pulpit, stomatologiya, o'g'iz bo'shlig'i gigienasi, emal.

Аннотация: В этой статье мы исследуем удивительную структуру зуба, включая его различные слои, функции и то, как каждый компонент играет роль в общем здоровье полости рта. От зубной эмали, дентина и пульпы до корней, периодонтальных связок и окружающих тканей — каждая часть зуба играет важную роль в поддержании его прочности, стабильности и жизнеспособности.

Ключевые слова: зуб, дентин, пульпа, стоматология, гигиена полости рта, эмаль.

Abstract: In this article, we explore the amazing structure of the tooth, including its different layers, functions, and how each component plays a role in overall oral health. From the tooth enamel, dentin, and pulp to the roots, periodontal ligaments,

and surrounding tissues, every part of the tooth plays an important role in maintaining its strength, stability, and vitality.

Key words: tooth, dentine, pulp, dentistry, oral cavity hygiene, enamel.

Tishning anatomik va fiziologik tuzilishi tabiatning mo'jizasi bo'lib, uning murakkab dizayni va ajoyib funksiyalari bizning umumiy salomatligimiz va farovonligimizga hissa qo'shadi. Har bir tish chaynash, nutq va estetikani qo'llab-quvvatlash uchun birgalikda ishlaydigan bir nechta to'qimalardan tashkil topgan tirik organdir. Tishning anatomiyasi va fiziologiyasini tushunish optimal og'iz salomatligini saqlash va tish kasalliklarining oldini olish uchun asosiy hisoblanadi. Tishning anatomik va fiziologik jihatlari haqida tushunchaga ega bo'lish orqali biz uning murakkabligi va kundalik hayotimizdagi ahamiyatini tushunishimiz mumkin. Bu bilim bizga to'g'ri og'iz bo'shlig'i gigienasi amaliyotlari, muntazam stomatologik tekshiruvlar va sog'lom turmush tarzi orqali tishlarimizga yaxshi g'amxo'rlik qilish imkonini beradi. Keling, tish anatomiyasi va fiziologiyasining ajoyib olamiga birgalikda chuqurroq kirib boraylik.

Tish inson tanasidagi ajoyib tuzilma bo'lib, chaynash, nutq va tizimli yaxlitlikni saqlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu maqolada biz uning murakkabligi va funkcionalligini yaxshiroq tushunish uchun tishning anatomik va fiziologik tuzilishini ko'rib chiqamiz.

1. Tishning anatomik tuzilishi:

Tish bir nechta to'qimalardan iborat bo'lib, ularning har biri o'ziga xos funksiyaga ega va tish ichida joylashgan. Tishning asosiy anatomik qismlariga quyidagilar kiradi:

- Emal: Emal tishning eng tashqi qatlami bo'lib, tojni qoplaydi. Bu inson tanasidagi eng qattiq to'qima bo'lib, tishning pastki qatlamlarini chirishdan himoya qilish uchun xizmat qiladi.

- Dentin: Dentin emal ostida yotadi va tish tuzilishining asosiy qismini tashkil qiladi. Bu tishni qo'llab-quvvatlaydigan va himoya qiladigan ohaklangan to'qimadir.

- Pulpa: Pulpa kamerasi tishning markazida joylashgan bo'lib, nervlar, qon tomirlari va biriktiruvchi to'qimalardan iborat tish pulpasini o'z ichiga oladi. Pulpa tishning oziqlanishi va tuyg'usi uchun juda muhimdir.

-Sement: Sement - bu tish ildizlarini qoplaydigan qattiq to'qima bo'lib, uni periodontal ligament orqali jag' suyagiga mahkamlaydi.

- Periodontal ligament: Periodontal ligament - bu tishni atrofdagi suyakka bog'lab turadigan va chaynash paytida tishni qo'llab-quvvatlash va yostiq qilish uchun yordam beradigan tolalar guruhi.

Ushbu to'qimalarning tish ichidagi joylashishi chaynash va tishlash kuchlariga bardosh bera oladigan kuchli va funktsional tuzilmani yaratadi.

2. Tishning fiziologik funktsiyasi:

Tishning fiziologik funktsiyasi uning anatomik tuzilishi bilan chambarchas bog'liq. Tishning asosiy funktsiyalariga quyidagilar kiradi:

- Chaynash: tishning asosiy vazifasi ovqatni chaynash jarayoni orqali kichikroq zarrachalarga ajratishdir. Tishlarning har xil turlari, masalan, kesma, kanin, premolyar va molarlar ovqatni kesish, yirtish va maydalash uchun ixtisoslashgan.

- Nutq: Tishlar og'iz bo'shlig'idagi havo oqimi va til harakatlarini shakllantirish orqali nutq tovushlarini ishlab chiqarishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

- Himoya: Tishning emal qatlami mexanik va kimyoviy shikastlanishdan himoya to'siq bo'lib, bo'shliqlar va tish eroziyasining oldini olishga yordam beradi.

Xulosa:

Umuman olganda, tishning anatomik va fiziologik tuzilishi ovqatlanish, gapirish va og'iz sog'lig'ini saqlashga imkon beruvchi nozik sozlangan tizimdir. Tishlarni to'g'ri parvarish qilish va parvarish qilish, shu jumladan muntazam ravishda cho'tkalash, iplarni yuvish va tishlarni tekshirish, bu muhim organning strukturaviy

yaxlitligi va funktsionalligini saqlab qolish uchun juda muhimdir. Tish tuzilishining nozik tomonlarini tushunish odamlarga sog'lom va funktsional tabassumni saqlashda og'iz gigienasi va umumiy tish salomatligi muhimligini tushunishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. M.T. Александров. «Стоматология» – Москва: «ГЕОТАР-МЕДИА», 2008 г.
2. X.P. Komilov. «Terapevtik stomatologiya. Og'iz bo'shlig'i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.
3. S.H. Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jag' travmatologiya-si» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
4. П.А. Леус. «Заболевания зубов и полости рта» – Минск: «Вишэйная школа», 1998 г.
5. Е.Б. Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.
6. Т.Г. Робитовой. «Хирургическая стоматология» – Москва: «Медицина» 2002 г.